

Sjätte roten, tomt 23

Kvarteret Lilla Berget

Tjugosjunde roten 1637–57

Köpmangatans norra sida mittemot Mu-
seitomten

Femtonde roten 1657–70

Anders Andersson båtekarl

1671–74

1675–79: änkan ½ tomt

M 1678 *Anders Andersson kalkslagares* änka

Anders Anderson båtekarl anklagade vid underrätten den 19.7.1667 *Daniel Andersson* för att utan orsak hade överfallit hans son med hugg och slag. Mäster *Anders Barber* berättade, att den ena pipan på Anders Anderssons sons arm var bräckt. Enligt Daniel Andersson hade Anders Anderssons son kallat honom för hundsfott och bernhutare, när han ”wed påträngande nöd” om aftonen, förrän bommen tillslöts, ville utstaka Anders Anderssons båt, som han hade lejt. Då hade Daniel Andersson utmanat Anders Anderssons son till duell och slagsmål, varefter han gav Anders Anderssons son några slängar med en liten käpp. Då sprang pojken efter sin far och denne och flere med honom kom strax springandes, alla beväpnade med stenar. *Tullbesökaren Rasmus Jönsson* vittnade, att klockan fyra om aftonen kom Daniel Andersson tillsammans med Anders Anderssons son stakande med en båt ned till tullkammaren, ”då Daniel säger, Wij måtte uth i afton, innan bohmen läses. Anders Anderssons son svarade, är det edert gods, så är vår båth, gaf Daniel Andersson den och den, säyandes han intet will hafwa båthen uth i afton. Daniel säger till Anders Anderssons sohn, fåhr iagh tig på Landet, skall iagh finna tigh, i detsamma lät sin dragge falle, togh den lille båthen och satte sigh i landh, säyandes nu är iagh i landh, der med stijger Daniel till honom och gifwer honom några slenger. Anders Anderssons son springer där med hem, och straxt kom igen, hafwandes med sig fadren, twenne bröder, pigan och sin moders syster, de der alle med steenar wore beväpnade, när Daniel Anderson det såg, säger han till besökierne, i måtte herbergera migh i Eder wachtbod, att iag icke blifwer nedslagen, först då kommer sonen, som tillförande hugg undfick, slår på dörren med steen, och när stenar för honom begynte tryta, springer Daniel uth, i det samma fatter Anders Andersson Daniel i halsen och honom omkullslår, men Rasmus med sin Camerat skilde dem åth och förtog qwinfolken, som med hugg Daniel ernade, kunde icke heller förmärkia, att Anders Anderssons sohn war så illa, som föregifwandes, af tillförande slag skadat, efter han wid igenkomsten kunde kasta sten.”

Tullbesökaren Johan Biörnsson gav samma vittnesmål med undantag för att han berättade, att slagsmålet hade ägt rum klockan sju på kvällen mellan Daniel Andersson och fadern Anders Andersson. – *Underskulten Anders Bengtsson* skickades hem till *skulten Hans Larsson* ”den för tiden siuckliger är och icke förmår i egen person uppkomma”. Hans Larsson hade samma afton slagsmålet ägde rum hört av Mäster Anders Barber, att armpipen var bräckt och såg också att sonen ”om aftonen ofta dånade”. Hans Larsson lovade ”på sin sotesäng” att gå ed därpå.

Båtekarlen Anders Andersson beviljades den 10.8.1675 bördsbrev på Herr Börge Capellanens attest för sin son *Matthis Andersson*, vilken han hade satt i tjänst hos en engelsk *kapten Guilian Jansson* och nu var resfärdig till England. Båtekarlen Anders Anderssons änka bodde kvar i gården efter mannens död. (Jämför en annan Anders Andersson båtekarl i åttonde roten.)

Det förefaller troligt, att en av Anders Andersson båtekarls söner var *Anders Andersson (Kloth) svarvare*. Den 24.6.1680 uppbjöd nämligen *Johan Roth* hus och gård, som han tillhandlat sig av Anders Andersson svarvare för 389 d smt och som var belägen på Köpmangatan. Svarvaren Anders Andersson Kloth avled 1705. Gift med *Kerstin Nilsson*, död 18.11.1739, omgift m. *Peter Wolter*, död 1731.

En bror till Anders Andersson svarvare var *Olof Andersson Kloth* (g. 1674 m *Anna Eriksson*), som tidigare omtalas i åttonde roten men här 1681 (Berg II:5–6, 365). Svarvaren Anders Andersson begärde den 24.7.1683 värderingsman till sin avlidna broders Olof Andersson Kloths hus och gård. Källorna nämner inte om den låg här eller i åttonde roten. Den 9 mars samma år hade *Trulls Torstenssons* efterleverska lagbjudit Olof Kloths halva strömbåt för skuld.

Hyresgäster hos Anders Andersson båtekarl förefaller att ha varit:

Johan von Sollen skeppare

1674–77 M1678 1 tomt

Fredrik Johansson

1678–79

Skepparen Jan Jansson von Sollen gifte sig den 13.2.1670 i Christine församling med *Maria Jörgensdotter*. En son Johan döptes 24.10.1670 (fadern kallad Johan Jansen Fasoll. Faddrar *Henrik Eilking*, *Roloff Lambertsson*, fru *Metta Renners* och *Hans Michelsson skeppares fru*). Enligt Gustavi kyrkoräkenskaper (L1a11) ringde den 7.5.1676 alla klockorna för sal. Johan von Solls lik. Maria von Soll berättade 1713 (mag. prot. s. 453 1713) att hennes avlidne son *Petter von Soll* hade fått ut sitt fäderne. Hennes dotter *Birgitta Eek* borde ärva lika mycket (se Frimuraren 4.112 1680, 8.30, Borgaren 1696).

Johan Roth

1681–1704, änkan t.o.m 1737

Johan Roth var skeppare men började 1703 en bryggerirörelse, som efter hans död tre år senare övertogs av hans änka. Enligt taxeringslängden 1727 hade hon ej längre någon näring. Bryggerirörelsen övertogs av mågen *Henrik Peter Leiditz*, kallad storbryggare vars gård 6.23 kallas 1741. Om honom se 4.60, Tre Remmare.

Till de där meddelade uppgifterna kan tilläggas:

Henrik Peter Leiditz första hustru uppträder som fadder hos målaren *Christian Schönfelt* 26.5.1709 och begravdes den 23.7.1717. Följande hämtas ur magistratens årshandlingar 1756 (EIIb:88, 25.10.1756) I samband med bouppteckningen efter bryggaren Henrik Petter Leiditz den 6.4.1756 hade inlämnats en skrift undertecknad av barnen i den senare kullen *Joh. Hindr Leiditz*, *magister Christian Adolph Hempe* å sin hustrus vägnar och *Johan Hindrik Leiditz* å sin svåger brukspatronen Bengt Hindr. Eks vägnar samt *Dahlström* å de omyndigas vägnar. Där omtalas deras halvbroder *postmästaren och organisten i Filipstad Hans Valentin Leiditz* (enl. Grape döpt i Göteborg 11.6.1703, död 27.11.1779 i Filipstad) och *hovsekreteraren Joh. And. Leiditz*. De om-

talade sin avlidna moder *Anna Catharina Roth* (vigsel med H. P. Leiditz i Chr. 22.8.1718 För stadsmusikanten N (") Leiditz hustru står två begravningsdata i domkyrkans räkenskaper 19.2.1745 och 1.12.1745). De protesterade mot att fadern genom testamente den 25.8.1750 ville förminska deras möderne.

I denna gård 6.23 bodde 1641 som hyresman "sjömannen Arendt Hansson", som 1745 hade övertagit den och då avancerat till

skepparen Arendt (Aron) Hansson

(borgare 9.5.1720, kallas då båtsman, begr. D 20.9.1748). Hans första *hustru Kirstin N-dotter* begravdes D 14.11.1736. Borgaren Aron Hanssons svärmoder *hustru Kerstin Skoog* begravdes i domkyrkoförsamlingen i aug 1723. Hans andra *hustru Catarina Larsdotter* efterlevde och står i tomtöreslängd fram till 1775. Arendt Hansson efterlämnade enl. bou 10.10.1749 427:11 d smt, därav hus och tomt på Köpmangatan vid Lilla Berget, nybyggnad efter 1746 års brand–765 daler. Dotter i förra äktenskapet *Anna Christina Aronsdotter*, född 1725, gift mellan 10.10–9.11 1749 med *Hans Forsström*. I andra äktenskapet: *Sara Aronsdotter*, född 1741 (Berg II:5–6, 57).

Borgerskapets äldste skrev 1764 (EIIb:109, 23.11.1764), att de inte hade något emot att borgaren Aron Hanssons änka hustru Catharina Arentz, som ej längre efter 16 års änketid och till följd av ålderns avmattning förmådde försörja sig, efterträddes som hökare av *mågen* Sven Mellberg. *Hökaren Sven Mellberg* (burskap 5.7.1765) blev också ägare av gården. Arvid Edgren sökte 1770 (EIIb:142,8.8.1779) för 2 000 d smt lån inteckning i hökaren Sven Mellbergs hus och gård vid Köpmangatan. Mellberg gjorde konkurs 2.1.1773 (avgjord 3 maj.) Hus och gård på Köpmangatan och Lilla Berget hade värderats till 3 500 d smt. En fordran hos hans fader *Jacob Svensson* omtalas i konkurshandlingarna liksom hans broder *nämndemannen Anders Jacobsson*. Gården såldes den 9.8.1774 för 4 800 d smt till

sjötullspackhuskarlen Olof Andersson

som den 13.3.1775 lät uppbjuda ett på norra sidan staden i dess femte kvarter på Köpmangatan emellan avlidne handelsman Östmans änkas hus å östra och packhuskarlen Olof Forshells gård å västra sidan beläget hus och gård med innanrede och tapeter. Trettiopenning 160 d smt.

Packhuskarlen Olof Andersson var första gången gift med *Lena Christiansdotter*, död 11.2.1795. Han gifte 1796 om sig med N. N. Han ägde 1795 hus och tomt på Lilla Berget mellan Isak Rydberg i öster och packhuskarlen Forsells änka i väster nr 23, Köpmangatan. Enligt överenskommelse 29.4.1796 mellan Olof Andersson och hans två mågar fick dessa såsom hustrurnas möderne hela övre våningen i huset (med undantag för ett litet rum, vilket dock tillföll dem efter Olofs död) ävensom en klädkammare över vedboden samt två vindar. Döttrar: Christine Andersson g. *stadstimmerman Anders Norberg*, *Anna Christina Andersson* född 1774, g. 1795 el 1796 med *Anders Åström* (Berg II:1–2, 102).

Hos Olof Andersson bodde 1790 *hökaren Mårten Wästerman* och den senare ägaren *vaktmästare vid Ostind. Komp Nils Engblad*, död 24.3 1804. Efterlämnade (bou 16.7.1804) hus och tomt nr 23 på Lilla Berget, Köpmangatan såld på auktion för 916:32 rdr bco. Änka: *Anna Maria Uddström*, född 1770, dotter av stadsvaktmästare *Johan Henrik Uddström*, död 20.2.1789 o *Lovisa Ulrika Boensch* född 1748, död 16.1.1807 (Berg II:3–4, 244).

Christina Motander, änka efter N. N. *Malmberg*, själv död 23.6.1823, dotter av *landskanslivaktmästare Jonas Motander*, död 1.7.1783 och *Anna Britta Hising*. Ägde hälften eller undervåningen av trähus med tomt 6.23, Köpmangatan, på Lilla Berget 633:16 rdr bco (Berg II:7–8, 234).

Vaktmästaren i Frimurarelogen Petter Söderström död 3/12 1815 efterl. bou 15.2.1816 hälften i hus o tomt 6.23, Köpmangatan 666,32 Rdr. Gift med *Anna Maria Kyster* född 1760, död 24/12. 1820, dotter av *lanttullbesökare Johan Kyster* o *Anna Edström* död 16.7.1767 (Berg II:9–10, 506).

Senare uppbud av 6.23

skraddarges. E Broström	22.9.1823
skradd Anders Nilsson	9.4.1832
skom.ges.Petter Svensson	17.10.1836